

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Answer any five questions
 2. All questions carry equal marks

1. Make a study of the sources of a research problem
2. What are the features of a good Research Design?
3. Review the advantages and disadvantages of the Case Study method
4. Trace the steps involved in the construction of a Questionnaire
5. Explain how a researcher in Maratha history will collect and classify source material
6. Discuss the importance of Analysis and Interpretation in social science research
7. Examine the various types of Research Reports with relevant examples
8. Write short notes: (**any two**)
 - a. Objectives of social science research
 - b. Survey Method
 - c. Interview Schedule
 - d. Bibliography

2

(मराठी रुपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण: १००)

सूचना : १. पुढीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे द्या.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. संशोधन समस्येच्या साधनांचा अभ्यास करा.
२. आदर्श संशोधन आराखड्याची वैशिष्ट्ये कोणती ते सांगा.
३. विशिष्ट अभ्यास (व्यष्टी अध्ययन) पध्दतीच्या फायदे व मर्यादांचे परिक्षण करा.
४. प्रश्नावलीच्या निर्मितीमधिल टप्प्यांचा आढावा घ्या.
५. मराठ्यांच्या इतिहासाचे संशोधक संदर्भ साधनांचे संकलन व वर्गीकरण कसे करतील ते स्पष्ट करा.
६. सामाजिक शास्त्रांच्या संशोधनातील विश्लेषण व अर्थशोधनाचे महत्व काय त्याची चर्चा करा.
७. संशोधन अहवालाच्या प्रकारांचे उचित उदाहरणांसह परिक्षण करा.
८. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)
 - अ) सामाजिक शास्त्रांच्या संशोधनाची उद्दीष्टे
 - ब) सर्वेक्षण पध्दती
 - क) अनुसूची
 - ड) संदर्भ सूची

(3 Hours)

(Total Marks : 100)

Please check whether you have the right question paper.

N.B.: 1) Attempt **any five** questions.

2) **All** questions carry **equal marks. (20 marks each)**

1. Explain the term Cold War and give an account of its manifestations (1945-1962).
2. Describe the process of British decolonization in Africa.
3. Write in detail about various agreements to promote disarmament in the World.
4. Give an account of Arab- Israeli wars from 1948 to 1973.
5. Critically discuss how the policies of 'Glasnost' and 'Perestroika' contributed to the collapse of communism in U.S.S.R.
6. Comment on :
 - a) Economic Miracle in Japan
 - b) ASEAN
7. Review the policy of Apartheid in South Africa and the events leading to its end.
8. Trace the main events of the Civil Rights Movement in U.S.A.
9. Write an essay on Globalization.
10. Write Short Notes on **any two** of the following :
 - a) European Economic Alliances
 - b) Vietnam & cold war
 - c) U.S.A. as a Uni-polar power.
 - d) Population explosion

TURN OVER

(मराठी रुपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण : १००)

- सूचना : १) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २० गुण)

१. शीतयुद्ध ही संज्ञा स्पष्ट करून इ.स. १९४५ ते १९६२ या कालखंडातील शीतयुद्धाच्या प्रकटीकरणाची माहिती लिहा.
२. आफ्रिकेतील ब्रिटिश निर्वसाहतवादाच्या प्रक्रियेचे वर्णन करा.
३. जागतिक स्तरावर निःशस्त्रीकरणासाठी झालेल्या विविध ठरावांची सविस्तर माहिती द्या.
४. इ.स. १९४८ ते १९७३ या काळात झालेल्या अरब - इस्रायल युद्धांचे विवेचन करा.
५. 'ग्लासनोस्त' व 'पेरिस्ट्रोयिका' ही धोरणे रशियातील साम्यवादाच्या अधःपतनास कशी कारणीभूत ठरली त्याची टिकात्मक चर्चा करा.
६. भाष्य करा :
अ) जपानमधील आर्थिक चमत्कार
ब) आसियान (ASEAN)
७. दक्षिण आफ्रिकेतील वंशवर्णभेद नीतीच्या धोरणाचे पुर्नअवलोकन करून त्याच्या अंतास जबाबदार ठरलेल्या घटना लिहा.
८. अमेरिकेतील नागरी हक्क चळवळीमधील महत्त्वाच्या घटनांचा मागोवा घ्या.
९. जागतिकीकरणावर निबंध लिहा.
१०. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :
अ) युरोपीय आर्थिक करार
ब) व्हिएतनाम आणि शीतयुद्ध
क) अमेरिका एकमेव महासत्ता
ड) लोकसंख्या विस्फोट

Timing: 3 Hrs.

Total Marks:100

Note: 1. Attempt any five Questions

2. All questions carry equal marks

1. Evaluate the Importance of the Bakhar literature as a source for the history of Marathas.
2. Review the Geo-political and cultural conditions of Deccan in the early seventeenth century.
3. Comment on: A) Sack of Surat B) Chhatrapati Sambhaji.
4. State the Socio- political significance of the Coronation of Shivaji Maharaj.
5. Examine the role played by Peshwa Balaji Vishwanath in strengthening of the position of Chhatrapati Shahu.
6. Describe the causes and consequences of the Third Battle of Panipat (1761)
7. Comment in details on the factors responsible for the downfall of the Marathas.
8. Evaluate the military and diplomatic achievements of Peshwa Madhavrao First.
9. Describe the Military and Revenue administration of Shivaji Maharaj.
10. Write shorts notes on **any two** of the following:
 - A) Karnatak Expedition of Shivaji Maharaj
 - B) Maharani Tarabai
 - C) Ashtapradhan Mandal
 - D) Village community

(मराठी रुपांतर)

वेळ: ३ तास

एकूण गुण: १००

सूचना: १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. मराठ्यांच्या इतिहासाचे एक साधन म्हणून बखर वाडमयाचे मूल्यमापन करा.
२. सतराव्या शतकाच्या पूर्वार्धातील दख्खनच्या भौगोलिक -राजकीय आणि सांस्कृतिक परिस्थितीचा आढावा घ्या.
३. भाष्य करा: १. सुरतेची लूट २. छत्रपती संभाजी
४. शिवाजी महाराजांच्या राज्याभिषेकाचे सामाजिक आणि राजकीय महत्त्व सांगा.
५. छत्रपती शाहू यांचे स्थान बळकट करण्यात पेशवे बाळाजी विश्वनाथ यांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
६. १७६१ च्या पानिपतच्या तिसऱ्या युद्धाची कारणे आणि परिणामांचे वर्णन करा.
७. मराठा सत्तेच्या अधःपतनास जबाबदार असलेल्या घटकांवर विस्तृत भाष्य करा.
८. पेशवा माधवराव पहिले यांच्या लष्करी आणि राजनैतिक कामगिरीचे मूल्यमापन करा.
९. शिवाजी महाराजांच्या लष्करी आणि महसूल प्रशासन व्यवस्थेचे वर्णन करा.
१०. खालील पैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

- अ) शिवाजी महाराजांची कर्नाटक मोहीम
- ब) महाराणी ताराबाई
- क) अष्टप्रधान मंडळ
- ड) गावगाडा

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt **any four** questions of which of least one question should be from each question.
 2. All questions carry **equal marks**.
 3. Answer **all** questions should be written in the same **answer sheet**.

Section - I

1. Define Archeology and Discuss its relation with other social sciences.
2. Bring out the contribution of Numismatics in Ancient Indian History.
3. Write short notes on **any two** of the following
 1. Field Archeology
 2. Dating techniques
 3. Bramhi and kharosthi
 4. Gupta coins

Section – II

4. Write a detailed note on various types of Museums in India.
5. Explain in detail the various methods collection of objects in Museum.
6. Write short note on **any two** of the following
 1. Responsibilities of Curator
 2. Museum movement in India during 20th century
 3. Care of objects.
 4. Role of Museums in education.

Section – III

7. Describe the enemies of books and Discuss the methods of taking care of books.
8. Explain the classification methods in library.
9. Write short note on **any two** of the following
 1. Duties of librarian
 2. Library cataloguing
 3. Issue of books
 4. Reference services

[वेळ: तीन तास]

[गुण: १००]

मराठी रुपांतर

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: 1. कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. प्रत्येक विभागातून किमान एक प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. सर्व विभागाची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

विभाग I

- १) पुरातत्व शास्त्राची व्याख्या लिहा आणि पुरातत्व शास्त्राचा इतर सामाजिक शास्त्राशी असणाऱ्या संबंधाची चर्चा करा.
- २) प्राचीन भारतीय इतिहासामध्ये नाणकशास्त्राच्या योगदानाचा आढावा घ्या.
- ३) खालील पैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
 १. क्षेत्रिय पुरातत्व
 २. कालमापन पद्धती
 ३. ब्राम्ही व खरोष्ठी
 ४. गुप्त कालीन नाणी

विभाग II

- १) भारतातील वस्तूसंग्रहालयांच्या विविध प्रकारांवर सविस्तर टिपण लिहा.
- २) वस्तूसंग्रहालयांमध्ये वस्तू गोळा करण्याच्या विविध पद्धतींची सविस्तर माहिती लिहा.
- ३) खालील पैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
 १. अभिरक्षकाच्या जबाबदाऱ्या
 २. विसाव्या शतकातील भारतातील वस्तूसंग्रहालय चळवळ
 ३. वस्तूची काळजी
 ४. वस्तूसंग्रहालयांची शैक्षणिक भूमिका

विभाग III

- १) पुस्तकांच्या शत्रूंचे वर्णन करा व पुस्तकांची काळजी घेणाऱ्या विविध पद्धतींची चर्चा करा.
- २) ग्रंथालयातील वर्गीकरण पद्धती स्पष्ट करा.
- ३) खालील पैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
 १. ग्रंथपालाच्या जबाबदाऱ्या
 २. ग्रंथालयीन तालीकीकरण
 ३. ग्रंथाची देव-घेव
 ४. संदर्भ सेवा

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. All questions are compulsory.
2. All questions carry **equal** marks.

1. a) Review the important causes for the Revolt of 1857.

OR

- b) Explain the nature and significance of the 1857 Revolt.

2. a) Evaluate the contribution of Arya Samaj and Prarthana Samaj to the 19th century India.

OR

- b) Discuss the major trends in the socio -religious reform movements of the 19th century India.

3. a) Explain the aims, objectives and functioning of moderates in the Indian National Movement.

OR

- b) Examine in detail the causes for the emergence of Extremist phase of the Congress and also discuss the contribution of Lokmanya Tilak in the National Movement.

4. a) Highlight the salient features of the Indian Constitution.

OR

- b) Discuss the contribution of Sardar Patel to accession of Indian Princely States.

5. Write short notes on **Any Two** of the following

- A) Reason for the failure of the Revolt of 1857
B) Formation of the Indian National Congress
C) Revolutionary Movement in Maharashtra
D) Economic reforms in the Nehru era

Turn Over

2

(मराठी रुपांतर)

(२½ तास)

(एकूण गुण: ७५)

- सूचना— १) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. अ) १८५७ च्या उठावाच्या ठळक कारणांचा आढावा घ्या.

किंवा

ब) १८५७ च्या उठावाचे स्वरूप आणि महत्व स्पष्ट करा.

२. अ) १९ व्या शतकातील भारतातील आर्य समाज व प्रार्थना समाज यांच्या योगदानाचे मुल्यांकन करा.

किंवा

ब) १९ व्या शतकातील भारतातील सामाजिक व धार्मिक सुधारणा चळवळीच्या प्रमुख प्रवाहांची चर्चा करा.

३. अ) भारताच्या राष्ट्रीय चळवळीतील मवाळांची उददीष्टे, वैशिष्ट्ये व कार्यपध्दती स्पष्ट करा.

किंवा

ब) राष्ट्रीय काँग्रेसमधील जहालमतवादाच्या उदयाची कारणे सांगून लोकमान्य टिळकांच्या राष्ट्रीय चळवळीतील योगदानाचे परिक्षण करा.

४. अ) भारतीय राज्यघटनेच्या ठळक वैशिष्ट्यांवर प्रकाश टाका.

किंवा

ब) भारतातील संस्थानांच्या विलीनीकरण कारवाईत सरदार पटेलंच्या योगदानची चर्चा करा.

५. खालील पैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

अ) १८५७ च्या उठावातील अपयशाची कारणे

ब) राष्ट्रीय सभेची स्थापना

क) महाराष्ट्रातील क्रांतिकारी चळवळ

ड) नेहरू युगातील आर्थिक सुधारणा

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. All questions are compulsory.
2. All questions carry **equal** marks.

1. a) Review the important causes for the Revolt of 1857.

OR

- b) Explain the nature and significance of the 1857 Revolt.

2. a) Evaluate the contribution of Arya Samaj and Prarthana Samaj to the 19th century India.

OR

- b) Discuss the major trends in the socio -religious reform movements of the 19th century India.

3. a) Explain the aims, objectives and functioning of moderates in the Indian National Movement.

OR

- b) Examine in detail the causes for the emergence of Extremist phase of the Congress and also discuss the contribution of Lokmanya Tilak in the National Movement.

4. a) Highlight the salient features of the Indian Constitution.

OR

- b) Discuss the contribution of Sardar Patel to accession of Indian Princely States.

5. Write short notes on **Any Two** of the following

- A) Reason for the failure of the Revolt of 1857
B) Formation of the Indian National Congress
C) Revolutionary Movement in Maharashtra
D) Economic reforms in the Nehru era

Turn Over

2

(मराठी रुपांतर)

(२½ तास)

(एकूण गुण: ७५)

- सूचना— १) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. अ) १८५७ च्या उठावाच्या ठळक कारणांचा आढावा घ्या.

किंवा

ब) १८५७ च्या उठावाचे स्वरूप आणि महत्व स्पष्ट करा.

२. अ) १९ व्या शतकातील भारतातील आर्य समाज व प्रार्थना समाज यांच्या योगदानाचे मुल्यांकन करा.

किंवा

ब) १९ व्या शतकातील भारतातील सामाजिक व धार्मिक सुधारणा चळवळीच्या प्रमुख प्रवाहांची चर्चा करा.

३. अ) भारताच्या राष्ट्रीय चळवळीतील मवाळांची उददीष्टे, वैशिष्ट्ये व कार्यपध्दती स्पष्ट करा.

किंवा

ब) राष्ट्रीय काँग्रेसमधील जहालमतवादाच्या उदयाची कारणे सांगून लोकमान्य टिळकांच्या राष्ट्रीय चळवळीतील योगदानाचे परिक्षण करा.

४. अ) भारतीय राज्यघटनेच्या ठळक वैशिष्ट्यांवर प्रकाश टाका.

किंवा

ब) भारतातील संस्थानांच्या विलीनीकरण कारवाईत सरदार पटेलंच्या योगदानची चर्चा करा.

५. खालील पैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

अ) १८५७ च्या उठावातील अपयशाची कारणे

ब) राष्ट्रीय सभेची स्थापना

क) महाराष्ट्रातील क्रांतिकारी चळवळ

ड) नेहरू युगातील आर्थिक सुधारणा

[Time: Three Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: Attempt any five questions

All questions carry equal marks.

Q.1 Discuss the social and economic conditions of India on the eve of the Turkish invasion.

Q.2 Describe the Theory of kingship of Balban.

Q.3 Explain the Muhammad-Bin-Tughlaq's agrarian policy, Currency reforms and scheme of transferring the capital.

Q.4 Give an account of Krishna Deva raya as a Conqueror and administrator

Q.5 Write short note (any two)

- 1 Iltutmish
- 2 Military reforms of Ala-ud-Din-khilji
- 3 Iqta system
- 4 Bahamani kingdom

Q.6 Review the administrative reforms introduced by Sher shah.

Q.7 Evaluate Akbar's religious policy.

Q.8 Write a detailed note on shivaji's Coronation.

Q.9 Trace the rise and growth of the Bhakti Movement in India.

Q.10 Write short note on (any two)

- 1 The Battle of Panipat (1526)
- 2 Nurjahan
- 3 Tarabai
- 4 Slavery system during Medieval period.

[वेळ : तीन तास]

[गुण : १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- प्र.१ तुर्की आक्रमणकालीन भारतातील सामाजिक व आर्थिक परिस्थितीची चर्चा करा.
- प्र.२ बल्बनच्या राज सिद्धांताचे वर्णन करा.
- प्र.३ मुहम्मद-बीन-तुघलकाचे शेतीविषयक धोरण, चलन सुधारणा व राजधानी स्थलांतर स्पष्ट करा.
- प्र.४ कृष्णदेवरायाचे एक प्रशासक व विजेता या नात्याने मुल्यांकन करा.
- प्र.५ टिपा लिहा (कोणतेही दोन)
१. इल्तमश
२. अल्लाउद्दीन खिलजीच्या लष्करी सुधारणा
३. इक्ता पद्धत
४. बहामनी साम्राज्य
- प्र.६ शेरशहासुरच्या प्रशासकीय सुधारणांचा आढावा घ्या.
- प्र.७ अकबरच्या धार्मिक धोरणांचे विश्लेषण करा.
- प्र.८ शिवाजी महाराजांच्या राज्याभिषेकाविषयी सविस्तर लिहा.
- प्र.९ भारतातील भक्ती चळवळीचा उदय व विस्तार यावर प्रकाश टाका.
- प्र.१० टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)
१. पानिपत युद्ध (१५२६)
२. नूरजहाँ
३. ताराबाई
४. मध्ययुगीन भारतातील गुलामगिरी

(3 Hours)

(Total Marks: 100)

Please check whether you have the right question paper.

- N.B.:**
- 1) Attempt **any four** questions of which at least on question should be from **each section**.
 - 2) **All** questions carry **equal marks**.
 - 3) Answers to **all** questions should be written in the same **answer sheet**.

Section – I

1. Define the term Archaeology and discuss in detail its relations with other sciences.
2. Examine the various types and features of inscriptions. Illustrate your answer with suitable examples.
3. Write short note on **any two** of the following :
 - a) Archaeology and History
 - b) Vertical and Horizontal Excavation
 - c) Brahmi and Kharoshti
 - d) Punch-marked coins

Section – II

4. Define the term 'Museum'. Also discuss the duties and responsibilities of a curator.
5. Assess the methods of collection of objects in a museum.
6. Write short note on **any two** of the following :
 - a) Museum Movement in India
 - b) Types of Museum Exhibitions
 - c) Conservation methods of Museum Objects
 - d) In-house and Out-reach activities of a Museum

Section – III

7. Define the term library. Also write a detailed note on the history of library movement in India.
8. Explain in detail the purpose and methods of classification of library records.
9. Write short note on **any two** of the following :
 - a) Role of a librarian
 - b) Care for books
 - c) Inter-library loan facility
 - d) Electronic revolution and libraries

TURN OVER

(मराठी रुपांतर)
(३ तास)

(एकूण गुण : १००)

- सूचना : १) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. प्रत्येक विभागातून किमान एक प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
३) सर्व विभागाची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

विभाग - १

१. पुरातत्त्वशास्त्राची व्याख्या लिहा. पुरातत्त्वशास्त्र व इतर शास्त्रे यांच्या सहसंबंधाची चर्चा करा.
२. पुराभिलेखांचे विविध प्रकार आणि त्यांची वैशिष्ट्ये याचा योग्य संदर्भासह परीक्षण करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :
 - अ) पुरातत्त्वशास्त्र आणि इतिहास.
 - ब) उभे आणि आडवे उत्खनन.
 - क) ब्राह्मी आणि खरोष्टी लिपी.
 - ड) आहत नाणी.

विभाग - २

४. वस्तुसंग्रहालय शास्त्राची व्याख्या सांगून अभिरक्षकाचे कार्य व जबाबदाऱ्या याची चर्चा करा.
५. वस्तुसंग्रहालयातील वस्तु गोळा करण्याच्या विविध पध्दतीचे विश्लेषण करा.
६. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :
 - अ) भारतातील वस्तुसंग्रहालयाची चळवळ.
 - ब) वस्तुसंग्रहालयातील प्रदर्शनाचे प्रकार.
 - क) वस्तुसंग्रहालयातील वस्तुसंवर्धनाच्या पध्दती.
 - ड) वस्तुसंग्रहालयातील अंतर्गत व बाह्य उपक्रम.

विभाग - ३

७. ग्रंथालयशास्त्राची व्याख्या सांगून, भारतातील ग्रंथालयीन चळवळीचा इतिहास सविस्तर लिहा.
८. ग्रंथालयीन वर्गिकरणाचे उद्देश सांगून वर्गिकरणाच्या पध्दती सविस्तर नमूद करा.
९. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :
 - अ) ग्रंथपालाची भूमिका.
 - ब) पुस्तकांची काळजी.
 - क) ग्रंथालयाच्या अंतर्गत कर्ज सुविधा.
 - ड) इलेक्ट्रॉनिक क्रांती आणि ग्रंथालये.

Time – 3 Hours

Total Marks – 100

Instruction – 1) Attempt any five questions.

2) All questions carry equal marks.

Qus.1 Explain main factors that caused rebellion of 1857.

Qus.2 Elucidate the contribution of Brahma Samaj & Ramkrishna Mission in the Movement of Social & Religious Reforms.

Qus.3 Elucidate the background caused the emergence of extremism. Also explain the role played by Lokmanya Tilak in the National Movement.

Qus.4 Narrate the detail account of the merger of Princely States and the contribution of Sardar Patel in the process of merger.

Qus.5 Write short notes. [Any Two]

- A] Consequences of 1857's Revolt
- B] Formation of Indian National Congress
- C] Non-Cooperation Movement
- D] Linguistic Reorganisation of the States

Qus.6 Discuss the factors responsible for Emergency. Also explain various incidents and events that took place after Emergency.

Qus.7 Evaluate the performance of the Janata Government.

Qus. 8 Review the relations between India and U.S.A. for the period of 1947-1984.

Qus. 9 Evaluate the separatist movement in India.

Qus. 10 Write short notes [Any Two]

- A] Green Revolution
- B] Objectives of Foreign Policy
- C] Women Empowerment
- D] Reservation Policy

मराठी रुपांतर

वेळ— ३ तास

एकूण गुण— १००

सूचना— १) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न १ ला. १८५७ च्या उठावाला कारणीभूत ठरलेले प्रमुख घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न २ रा. सामाजिक व धार्मिक सुधारणा चळवळीत ब्राम्हो समाज व रामकृष्ण मिशन यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न ३ रा. जहालवादाच्या उदयाची पार्श्वभूमी सांगून लोकमान्य टिळकांची राष्ट्रीय चळवळीतील भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न ४ था. संस्थानांच्या विलीनीकरणाचा सविस्तर वृत्तांत सांगून सरदार पटेल यांचे योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न ५ वा. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

अ) १८५७ च्या उठावाचे परिणाम

ब) राष्ट्रीय सभेची स्थापना

क) असहकार चळवळ

ड) भाषावार प्रांतरचना

प्रश्न ६ वा. आणीबाणी लागू करण्यासाठी आवश्यक ठरलेले घटक सांगून आणीबाणी नंतरच्या घडामोडी विशद करा.

प्रश्न ७ वा. जनता सरकारची कामगिरी स्पष्ट करा.

प्रश्न ८ वा. भारत—अमेरिका संबंधांचा (१९४७—१९८४) आढावा घ्या.

प्रश्न ९ वा. भारतातील फूटीरतावादी चळवळींचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न १० वा. टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) हरित क्रांती

ब) परराष्ट्र धोरणाची उद्दिष्ट्ये

क) महिला सक्षमीकरण

ड) आरक्षण धोरण

Duration: 3 Hours

Marks :- 100

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B.:**
1. Attempt any five questions.
 2. All question carry equal marks.

- Q.1** Describe the political condition of India during Turkish Invasion. **20**
- Q.2** Explain the Career and achievements of Iltumish. **20**
- Q.3** Discuss the administrative Policy of Muhammad Bin Tughlaq. **20**
- Q.4** Give an account of the Contribution of Krishna Dev Raya in the development of Vijaynagar empire. **20**
- Q.5** Trace the achievements of Sher shah Sur. **20**
- Q.6** Evaluate the religious policy of Aurangzeb. **20**
- Q.7** Narrate the administration, agriculture and industry during the Mughal period. **20**
- Q.8** Write a detailed note on Military Policies of Shivaji. **20**
- Q.9** Examine the Bhakti Movement in India. **20**
- Q.10** Write short note on (Any Two) **20**
- a) Razia Sultan
 - b) Sayyids and Lodis
 - c) Sambhaji
 - d) Trade and Commerce during Mughal period.

वेळ : ३ तास

एकूण गुण :- १००

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना:

१. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- प्र.१ तुर्की आक्रमण कालीन भारतातील राजकीय परिस्थिती विशद करा.
- प्र.२ इल्तमशची कार्यप्रणाली स्पष्ट करा.
- प्र.३ मोहम्मद बिन तुघलकच्या प्रशासकीय धोरणांची चर्चा करा.
- प्र.४ विजयनगर साम्राज्याच्या विस्तारात कृष्णदेवरायचे योगदान विशद करा.
- प्र.५ शेरशहा सुरच्या कार्यप्रणालीवर प्रकाश टाका.
- प्र.६ औरंगजेबच्या धार्मिक धोरण स्पष्ट करा.
- प्र.७ मोगल कालीन प्रशासन, शेती व कारखानदारी स्पष्ट करा.
- प्र.८ शिवाजी महाराजांच्या लष्करी धोरणांवर सविस्तर टीप लिहा.
- प्र.९ भारतातील भक्ती चळवळीचे परीक्षण करा.
- प्र.१० टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)
- १) रझिया सुलतान
 - २) सय्यद व लोदी
 - ३) छत्रपती संभाजी
 - ४) मोगल कालीन व्यापार व दळणवळण
